

закладів ціннісної правничої освіти, які вже з'являються у втомленій від кривосуддя країні.

Ніхто краще за правників не знає, що здорові сили серед них усетаки є, бо не одному вже було гидко брати участь у якихось ганебних «оборудках». Тому головна проблема – не стільки брак чесних людей, скільки брак солідарності поміж ними. Отож солідарності корупційної змови слід протиставити солідарність поміж чесними правниками, які спільно творитимуть ланцюжки обстоювання професійної етики, а відтак і сприятимуть оздоровленню правової системи загалом. І правова освіта, оперта на цінності, може відіграти в цьому вирішальну роль.

Література:

1. Критерії оцінки дотримання верховенства права в Україні. За заг. ред. М. Козюбри, упорядники та автори коментарів: В. Венгер, А. Заєць, Є. Зверєв, М. Козюбра, Ю. Матвеева, О. Цельєв; Центр дослідження проблем верховенства права та його втілення в національну практику України Національного університету «Києво-Могилянська академія». Київ, 2019. 141 с.

2. Кельман М. Методологічні засади юридичної науки. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія: Юридичні науки* Т.7. № 1, 2020.(1) С. 37– 43.

3. Кельман М.С., Коваль І.М., Кельман Р. До питання, чи справді державні суверенітети втрачають свою ментальність. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія: Юридичні науки* Т. 7. № 1, 2020.(1). С. 48-54.

ОБ'ЄКТ ТА ПРЕДМЕТ НАУКИ: СПІВВІДНОШЕННЯ

Комаренко Г. Р.

студентка 1 курсу

Київського національного університету імені Тараса Шевченка

м. Київ, Україна

Самостійність будь-якої науки визначається наявністю предмета та методології. Предмет та об'єкт дослідження мають важливе значення для будь-якої науки, в тому числі і юридичної, до якої належить і теорія права. Ці категорії надають можливість окреслити коло відносин та явищ, які досліджуються та вивчаються теорією права. Кожна з них має самостійне значення, характеризується системою ознак та властивостей. Об'єкт теоретично-юридичної науки складають держава і право як

об'єктивно існуючі явища у їх взаємодії з суспільством, його сферами, суб'єктами залежно від історичного етапу їх розвитку, об'єктивних та суб'єктивних чинників. Предмет теоретичної науки складають об'єктивно обумовлені історико-конкретизовані та методологічно обґрунтовані загальні закономірності права і держави як динамічні категорії, що взаємодіють між собою і суспільством, виявляються у правах людини, правосвідомості, правовій культурі та правовій поведінці.

Таким чином, предмет і об'єкт науки є взаємодіючими і взаємозалежними.

Аналіз співвідношення предмета та об'єкта дослідження належить до теоретико-пізнавальних проблем. Ці категорії є самостійними, хоча деякі вчені заперечують цю думку, об'єднуючи їх в одне ціле. Існує плюралізм позицій вчених щодо визначення та співвідношення категорій «об'єкт науки» та «предмет науки».

Наприклад, Ліфшиц Р.З. зазначає, що предмет науки є об'єктом вивчення, а охарактеризувати предмет означає показати що саме вивчає наука [1, с. 1]. Проте, основна відмінність між цими категоріями полягає в тому, що вони відносяться до різних сторін пізнання. Об'єкт можна охарактеризувати як те, що пізнається, тобто те, на що націлені гносеологічні дії суб'єктів, а предмет як теоретичну модель реальності, яка існує завдяки об'єкту і створена за допомогою досліджень [2, с. 2]. Тобто, якщо об'єктом теорії права є державно-правова дійсність, її буття, життя, то предметом цієї науки є аспекти, зрізи, зв'язки цієї дійсності, які досліджуються завдяки пізнавальній діяльності суб'єктів. Нерсесянц В.С. підкреслює, що об'єктом пізнання є те, що ми знаємо про нього до вивчення, а предметом є досліджений об'єкт, і те, що ми знаємо про нього після пізнання [3, с. 3].

Істотно важливим є визнання об'єкта самостійною та незалежною категорією, адже він визначає коло явищ і процесів об'єктивної дійсності, за допомогою яких починається процес пізнання предмета науки. Можна стверджувати, що пізнання є шляхом, який веде від об'єкта до предмета, від первинних знань про державу і право до теоретичного, наукового-юридичного знання про ці явища суспільної дійсності.

Держава і право є об'єктом дослідження всіх юридичних наук, але кожна юридична наука має свій предмет вивчення, тобто певну групу їх властивостей, закономірностей виникнення, функціонування і розвитку. Уточнюючи визначення «предмет теорії держави і права» сучасні вчені стикаються із термінологічною невизначеністю, адже серед теоретиків відсутнє єдине уявлення про те, що є предметом і об'єктом науки загалом.

У підручнику М. С. Кельмана та О. Г. Мурашина обґрунтовано позицію, відповідно до якої предметом теорії держави і права є вивчення системи загальних та окремих специфічних закономірностей виникнення, розвитку і функціонування держави і права, що розглядаються як цілісні інститути суспільства [5, с. 14].

О. В. Петришин вважає, що предмет теорії складають найбільш загальні закономірності та тенденції виникнення, розвитку і функціонування державних та правових явищ [6, с. 17]. На думку П. М. Рабіновича у широкому розумінні предмет теорії права становлять найбільш загальні і провідні закономірності виникнення, структури, розвитку й функціонування права і держави [7, с. 5].

А. Д. Машков пропонує два визначення предмета науки:

1) Предмет науки – це коло питань, що стосуються досліджуваного конкретною наукою об'єкту науки, які безпосередньо та цілеспрямовано досліджуються наукою з чітким визначенням завдань та куту сприйняття в процесі дослідження.

2) Предмет науки – це уявлення відповідних суб'єктів пізнання про виокремлену ними частину реального світу, яка безпосередньо та цілеспрямовано досліджується наукою з чітким розумінням цілей та куту сприйняття цього дослідження [8, с. 29-33].

О. Ф. Скакун наголошує на способах відображення закономірностей у поняттях, категоріях, принципах, теоретичних конструкціях, через які розкриваються об'єктивні властивості правових і державних явищ і процесів [9, с. 3].

На нашу думку, взаємодія та взаємозв'язок об'єкта і предмета науки в цілому та теорії права, зокрема, полягає в наступному:

- категорія «об'єкт» охоплює широке коло юридичних і неюридичних явищ;

- об'єкт забезпечує двохаспектний характер юриспруденції, її самостійну юридичну природу та взаємодію з іншими суспільними науками, до яких належить теорія права;

- предмет забезпечує можливість дослідження об'єкта шляхом аналізу різноманітних його аспектів;

- об'єкт є вихідною базою для визначення предмета теорії права;

- предмет конкретизує об'єкт до особливостей певної юридичної науки;

- об'єкт конкретизується завдяки предмету дослідження;

- об'єкт визначає напрями розвитку та конкретизації предмета;

- предмет надає можливість віднести науку до певного різновиду юридичних наук: теоретико-історичних, галузевих чи спеціально-прикладних.

Взаємозв'язок об'єкта та предмета має важливе значення для теорії держави і права як юридичної науки. Можливо зробити висновок, що об'єкт пізнання та предмет пізнання виконують різні функції в процесі наукового пізнання. Вони є самостійними категоріями, відмінність між якими полягає у природі та характері феноменів, що ними досліджуються. Взаємодія об'єкту та предмету надає можливість науковій інтерпретації змісту знань, що формуються в процесі дослідження. Таким чином формуються пізнавальні завдання теорії держави і права та визначаються головні напрямки її наукового дослідження.

Література:

1. Лившиц Р. З. Теория права. М., БЕК, 1994. 224 с.
2. Боруленков Ю.П. Объект и предмет юридического познания. *Закон и право*. 2015. № 7. С. 22-28
3. Нерсесянц В.С. Общая теория права и государства. Учебник для вузов. М., 1999. 552 с.
4. Бондаренко Б. Д. Закономірності як предмет загальної теорії права : дис. канд. юр. наук : 12.00.01. Київ, 2018. 236 с.
5. Кельман М. С., Мурашин О. Г. Загальна теорія держави і права: підручник. Київ: Кондор, 2006. 477 с.
6. Теорія держави і права: підручник для студентів юридичних вищих навчальних закладів / за ред. О. В. Петришина. Харків: Право, 2015. 368 с.
7. Рабінович П. М. Основи загальної теорії права та держави: навч. посібник. Вид. 9-е, зі змінами. Львів: Край, 2007. 192 с.
8. Машков А. Д. Введение в общую теорию юридических наук. Киев: «К. И. С.», 2005. 254 с.
9. Скаун О. Ф. Теорія права і держави: підручник. Київ: Алерта; КНТ; ЦУЛ, 2009. 520 с.